

13. નફોખોટ

01. કોઈ વસ્તુનું વેચાણ કરતાં તેની ખરીદ કિંમત કરતા વધારે રકમ મળે ત્યારે નફો થાય અને ઓછી રકમ મળે ત્યારે ખોટ જાય.

02. ખરીદ કિંમતને મૂળ કિંમત કહેવામાં આવે છે.

03. નફો = વેચાણ કિંમત - મૂળ કિંમત,
ખોટ = મૂળ કિંમત - વેચાણ કિંમત

04. નફાની ટકાવારી = $\frac{\text{નફો રૂમાં}}{\text{મૂળ કિંમત}} \times 100$,

ખોટની ટકાવારી = $\frac{\text{ખોટ રૂમાં}}{\text{મૂળ કિંમત}} \times 100$

વસ્તુ ખરીદ્યા બાદ તેમાં કોઈ ખર્ચ કરેલ હોય તો તે ઉમેરતાં પડતર કિંમત (પ.કિ.) મળે છે.

પડતર કિંમત = મૂળ કિંમત + ખર્ચ

■ રીત નં. 1 :

નફો અથવા ખોટ ટકાવારીમાં શોધવી.

ઉદા.: (i) રૂ. 4500 નો મોબાઈલ રૂ. 5400 માં વેચતા કેટલા ટકા નફો થાય.

$$\begin{aligned} \text{નફો} &= \text{વેચાણ કિંમત} - \text{મૂળ કિંમત} \\ &= 5400 - 4500 = 900 \end{aligned}$$

$$\text{નફો (ટકામાં)} = \frac{900}{4500} \times 100 = 20\%$$

(ii) રૂ. 2250 ની વસ્તુ રૂ. 1890 માં વેચતાં કેટલા ટકા ખોટ જાય ?

$$\text{ખોટ} = 2250 - 1890 = 360,$$

$$\text{ખોટની ટકાવારી} = \frac{360}{2250} \times 100 = 16\%$$

(iii) એક વેપારીએ 6 નંગ રૂ. 10 ના ભાવે મોસંબી ખરીદી 4 નંગના રૂ. 6 ના ભાવે વેચતાં તેને કેટલા ટકા નફો કે ખોટ જાય ?

ટુંકી રીત :

નંગ ભાવ

$$\begin{array}{cc} 6 & 10 \\ 4 & 6 \end{array} = \frac{6 \times 6 - 4 \times 10}{4 \times 10} \times 100$$

$$= \frac{36 - 40}{40} \times 100 = \frac{-4}{40} \times 100 = -10$$

જો જવાબ ધન સંખ્યા હોય તો નફો થાય અને ઋણ સંખ્યા હોય તો ખોટ જાય.

∴ જવાબ : 10 % ખોટ જાય.

■ રીત નં. 2 :

નફો કે ખોટની ટકાવારી પરથી મૂ.કિ. કે વે.કિ. શોધવી.

$$\text{સુત્ર : મૂળ કિંમત} = \frac{\text{વેચાણ કિંમત} \times 100}{100 + \text{નફો (ટકા)}} \text{ અથવા}$$

$$\text{મૂળ કિંમત} = \frac{\text{વેચાણ કિંમત} \times 100}{100 - \text{ખોટ (ટકા)}}$$

$$\text{વેચાણ કિંમત} = \frac{\text{મૂળ કિંમત} \times (100 + \text{નફો})}{100}$$

$$\text{વેચાણ કિંમત} = \frac{\text{મૂળ કિંમત} \times (100 - \text{ખોટ})}{100}$$

ઉદા.: (i) રૂ. 2500 માં ખરીદેલ ટેબલ 15% નફો લઈ વેચતાં કેટલા રૂપિયા ઉપજે ?

$$\text{વેચાણ કિંમત} = \frac{2500 \times 115}{100} = 2875$$

(ii) રૂ. 7500 ની વસ્તુ 25% ખોટ ખાઈ વેચતાં તેની વેચાણ કિંમત કેટલી થાય ?

$$\text{વેચાણ કિંમત} = \frac{7500 \times 75}{100} = 5625$$

(iii) એક વસ્તુ રૂ. 1710 માં વેચતાં 14% નફો થાય છે તો તેની મૂળ કિંમત શોધો.

$$\text{મૂળ કિંમત} = \frac{1710 \times 100}{114} = 1500$$

■ રીત નં. 3 :

બે વખત લે-વેચ થતી વસ્તુની મૂળ કિંમત કે વેચાણ કિંમત શોધવી.

ઉદા.: (i) નરેશે 30% નફો લઈ રાકેશને સાયકલ વેચે છે. રાકેશે તે સાયકલ 20% ખોટ ખાઈને હરેશને રૂ. 520 માં વેચે છે તો નરેશે તે સાયકલ કેટલામાં ખરીદી હશે.

$$520 \times \frac{100}{80} \times \frac{100}{130} = 500$$

(ii) રૂ. 570 માં એક વસ્તુ વેચતાં 5% ખોટ જાય તો 5% નફો મેળવવા તે વસ્તુ કેટલામાં વેચવી જોઈએ ?

$$570 \times \frac{100}{95} \times \frac{105}{100} = 630$$

(iii) એક મશીન 10% નફો લઈ વેચતાં રૂ. 5060 ઉપજે છે જો તે મશીન રૂ. 4370 માં વેચ્યું હોય તો કેટલા ટકા નફો કે ખોટ થાય ?

$$\text{મૂળ કિંમત} = 5060 \times \frac{100}{110} = 4600$$

બીજી વખત વેચતાં થતી ખોટ

$$4600 - 4370 = 230$$

$$\text{ખોટ ટકાવારી} = \frac{230}{4600} \times 100 = 5\%$$

■ રીત નં. 4 :

વસ્તુની સંખ્યા પરથી નફો કે ખોટની ટકાવારી શોધવી.

$$\text{સુત્ર : } \frac{\text{મૂળ કિંમતના નંગ} - \text{વેચાણ કિંમતના નંગ}}{\text{વેચાણ કિંમતના નંગ}} \times 100$$

ઉદા. : (i) 20 ટેબલ 24 ટેબલની મૂળ કિંમતે વેચતાં કેટલા ટકા નફો કે ખોટ થાય.

$$\frac{24 - 20}{20} \times 100 = \frac{4}{20} \times 100 = 20\% \text{ નફો થાય}$$

(2) 32 રમકડાની છાપેલ કિંમતે 40 રમકડા વેચે તો કેટલા ટકા ડિસ્કાઉન્ટ આપ્યું ગણાય ?

$$\frac{32 - 40}{40} \times 100 = \frac{-8}{40} \times 100 = -20\%$$

∴ 20% ડિસ્કાઉન્ટ

પ્રેક્ટીસ માટેના દાખલાઓ :

1. રૂ. 27.50 માં ખરીદેલ વસ્તુ રૂ. 28.60 માં વેચતા કેટલા ટકા નફો થાય ?

$$\text{નફો} = \text{વેચાણ કિંમત} - \text{મૂળ કિંમત}$$

$$= 28.60 - 27.50$$

$$= 1.10$$

$$\text{નફો (\%)} = \frac{\text{નફો}}{\text{મૂ.કિમત}} \times 100$$

$$= \frac{1.10}{27.50} \times 100$$

$$= \boxed{4\%}$$

2. રૂ. 490 માં ખરીદેલ રેડિયો રૂ. 465.50 માં વેચતા કેટલા ટકા ખોટ જાય ?

$$\text{ખોટ} = \text{મૂળ કિંમત} - \text{વેચાણ કિંમત}$$

$$= 490 - 465.50 = 24.5$$

$$\text{ખોટ (\%)} = \frac{24.5}{490} \times 100$$

$$= \boxed{5\%}$$

3. એક વસ્તુ 16% નફો લઈ વેચતા 40.60 રૂ. ઉપજે છે તો તેની મૂ.કિંમત શોધો.

$$\text{મૂ.કિ.} = \frac{100}{100 + \text{નફો (\%)}} \times \text{વે.કિ.}$$

$$= \frac{100}{116} \times \frac{4060}{100}$$

$$\boxed{\text{મૂ.કિ.} = 35 \text{ રૂ.}}$$

4. રૂ. 1140 માં ખરીદેલ ઘડિયાળ 5% ખોટ ખાઈને વેચવામાં આવે છે. જો 5% નફો લઈને વેચી હોત તો કેટલા રૂપિયા ઉપજે ?

$$\text{વે.કિ.} = \frac{105}{100} \times 1140$$

$$= \boxed{1197 \text{ રૂ.}}$$

5. 21 વસ્તુની મૂ.કિ. 18 વસ્તુની વે.કિ. જેટલી થાય છે તો કેટલા ટકા નફો કે ખોટ ગણાય ?

$$\text{નફો (\%)} = \frac{\text{વેચાણ કિંમત} - \text{મૂ.કિંમત}}{\text{વેચાણ કિંમત}} \times 100$$

$$= \frac{21 - 18}{18} \times 100$$

$$= \boxed{16.66\%}$$

6. એક વેપારી 6 નંગના રૂ. 10 ના ભાવે ખરીદી 4 નંગના રૂ. 6 ના ભાવે ચીકુ વેચે તો કેટલા ટકા નફો કે ખોટ થયો ગણાય ?

$$\frac{6}{4} \times \frac{10}{6} = \frac{36 - 40}{40} \times 100$$

$$= \frac{-4}{40} \times 100 = \boxed{-10\%}$$

10% ખોટ જાય.

7. એક ટેબલ રૂ. 1265 માં વેચતા ઉત્પાદકને 10% નફો, ડિલરને 15% અને વિક્રેતાને 25% નફો મળે છે તો તેની ઉત્પાદન કિંમત કેટલી હશે ?

$$\text{મૂ.કિ.} = 1265 \times \frac{100}{110} \times \frac{100}{115} \times \frac{100}{125}$$

$$\boxed{\text{મૂ.કિ.} = 800 \text{ રૂ.}}$$

8. રૂ. 2090.42 માં ખરીદેલ વસ્તુ રૂ. 2602.58 માં વેચતા કેટલા ટકા નફો થાય ?

$$\text{નફો} = 512.16$$

$$\text{નફો (\%)} = \frac{512.16}{2090.42} \times 100$$

$$= \boxed{24.50\%}$$

9. એક સ્કૂટર રૂ. 4700 માં ખરીદી રૂ. 800 રીપેરીંગ ખર્ચ થયો તેણે આ સ્કૂટર થોડા સમય પછી રૂ. 5800 માં વેચ્યું તો કેટલા ટકા નફો થયો ?

$$\begin{aligned}\text{પડતર કિંમત} &= \text{મૂળ કિંમત} + \text{ખર્ચ} \\ &= 4700 + 800 \\ &= 5500 \text{ રૂ.}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{નફો} &= 5800 - 5500 \\ &= 300 \text{ રૂ.}\end{aligned}$$

$$\text{નફો } (\%) = \frac{300}{5500} \times 100$$

$$= \boxed{5.45\%}$$

10. એક વેપારીએ 70 કિ.ગ્રા. બટાટા રૂ. 420 માં ખરીદી 1 કિ.ગ્રા. ના 6.50 રૂ. ના ભાવે બધા બટાટા વેચી દીધા તો કેટલા ટકા નફો કે ખોટ થઈ ગણાય ?

$$1 \text{ કિ.ગ્રા. બટાટાના } 6.50 \text{ રૂ.}$$

$$70 \text{ કિ.ગ્રા. બટાટાના } (?)$$

$$= \frac{650 \times 70}{100} = 455$$

$$\begin{aligned}\text{નફો} &= \text{વેચાણ કિંમત} - \text{મૂળ કિંમત} \\ &= 455 - 420 = 35\end{aligned}$$

$$\text{નફો } (\%) = \frac{35}{420} \times 100$$

$$= \boxed{8.33\%}$$

11. શ્યામે રૂ. 375 ના ડઝનના ભાવે 20 ડઝન રમકડા ખરીદે દરેક રમકડું રૂ. 33 ના ભાવે વેચે છે તો તેને કેટલા ટકા નફો થયો ગણાય ?

$$1 \text{ ડઝન રમકડાના } 375 \text{ રૂ.}$$

$$\begin{aligned}20 \text{ ડઝન રમકડાના } &= 375 \times 20 \\ &= 7500 \text{ રૂ.}\end{aligned}$$

$$\text{હવે ડઝન ની વેચાણ કિંમત} = 33 \times 12 = 396 \text{ રૂ.}$$

$$1 \text{ ડઝનના } 396 \text{ રૂ.}$$

$$\begin{aligned}20 \text{ ડઝનના } (?) &= 396 \times 20 \\ &= 7920 \text{ રૂ.}\end{aligned}$$

$$\text{નફો} = 420 \text{ રૂ.}$$

$$\text{નફો } (\%) = \frac{420}{7500} \times 100$$

$$= \boxed{5.6\%}$$

12. 100 નારંગી રૂ. 350 ના ભાવે ખરીદી રૂ. 48 ના ડઝનના ભાવે વેચે તો કેટલા ટકા નફો કે ખોટ થઈ ગણાય ?

$$100 \text{ નારંગીના } 350 \text{ રૂ.}$$

$$1 \text{ નારંગી ના } (?) = \frac{350}{100}$$

$$= 3.5 \text{ રૂ.}$$

$$1 \text{ નારંગી ના } 3.5 \text{ રૂ.}$$

$$\begin{aligned}12 \text{ નારંગી ના } (?) &= 3.5 \times 12 \\ &= 42 \text{ રૂ.}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{નફો} &= \text{વેચાણ કિંમત} - \text{મૂળ કિંમત} \\ &= 48 - 42 = 6\end{aligned}$$

$$\text{નફો } (\%) = \frac{6}{42} \times 100 = \boxed{14.28\%}$$

13. રમેશે રૂ. 1400 માં એક સાયકલ ખરીદી 15% ખોટમાં વેચતા તેને કેટલા રૂપિયા મળ્યા હશે.

$$\text{મૂળ કિંમત} = 1400 \text{ રૂ.}$$

$$\text{ખોટ} = 15\%$$

$$\text{વેચાણ કિંમત} = 1400 \times \frac{85}{100}$$

$$= \boxed{1190 \text{ રૂ.}}$$

14. ચિરાગે એક ઘડિયાળ જેની કિંમત રૂ. 400 છે તેને 20% નફો લઈ નીરવને વેચી નીરવે 10% નફો લઈ ચિંતનને વેચે છે તો ચિંતન કેટલામાં તે મળી હશે.

$$= 400 \times \frac{120}{100} \times \frac{110}{100}$$

$$= \boxed{528 \text{ રૂ.}}$$

15. પરાગે રૂ. 80,000 માં એક મશીન ખરીદી રૂ. 5000 રંગ રોગાન તથા રીપેરીંગમાં ખર્ચ તથા 1000 રૂ. લાવવાનું ભાડું થયું હોય તો 25% નફો મેળવવા કેટલામાં વેચ્યું હશે?

$$\begin{aligned}\text{પ.કિ.} &= 80000 + 5000 + 1000 \\ &= 86000 \text{ રૂ.}\end{aligned}$$

$$\text{વે.કિ.} = 86000 \times \frac{125}{100}$$

$$= \boxed{107500 \text{ રૂ.}}$$

16. એક પ્લોટ માલિકે 15% ખોટમાં રૂ. 18700 લઈ પ્લોટ વેચી દીધો. જો તેણે 15% નફો લઈ આ પ્લોટ વેચ્યો હોત તો તેને કેટલા રૂપિયા મળ્યા હોત ?

$$\text{વેચાણ કિંમત} = 18700 \times \frac{100}{85} \times \frac{115}{100}$$

$$= 25300 \text{ રૂ.}$$

17. એક ફળ વેચનારને રૂા. 9 ભાવે ચીકુ વેચતા 20% ખોટ જાય છે. કઈ કિંમતે વેચવાથી તેને 5% નફો થયો હતો.

$$\text{માંગેલ કિંમત} = 9 \times \frac{100}{80} \times \frac{105}{100}$$

$$= 11.81 \text{ રૂા.}$$

18. એક દુકાનદારે એક ટ્રાન્ઝિસ્ટર રૂા. 840 માં 20% નફો લઈ તથા બીજો 960 માં 4% ખોટમાં વેચે તો તેને કુલ કેટલા ટકા નફો કે ખોટ ગઈ ગણાય ?

$$\text{મૂળ કિંમત} = \frac{840 \times 100}{120} \text{ (પ્રથમ ટ્રાન્ઝિસ્ટર)}$$

$$= 700 \text{ રૂા.}$$

$$\text{મૂળ કિંમત} = \frac{960 \times 100}{96} \text{ (બીજું ટ્રાન્ઝિસ્ટર)}$$

$$= 1000 \text{ રૂા.}$$

$$\text{કુલ મૂ.કિ.} = 1000 + 700$$

$$= 1700 \text{ રૂા.}$$

$$\text{કુલ વે.કિ.} = 840 + 960$$

$$= 1800 \text{ રૂા.}$$

$$\text{નફો (\%)} = \frac{100}{1700} \times 100$$

$$= \boxed{5.88\%}$$

19. એક વસ્તુની મૂ.કિ. અને વેચાણ કિંમતનું પ્રમાણ 4:5 છે. તો નફાનું ટકાવારી શોધો.

$$\text{મૂ.કિ.} = 4x \text{ રૂા.}$$

$$\text{વે.કિ.} = 5x \text{ રૂા.}$$

$$\text{નફો} = x \text{ રૂા.}$$

$$\text{નફો (\%)} = \frac{x}{4x} \times 100 = \boxed{25\%}$$

20. એક વસ્તુ વેચતા 20% નફો થાય છે તો તે વસ્તુ બે ગણી કિંમતમાં વેચવામાં આવે તો કેટલા ટકા નફો થયો ગણાય ? ધારો કે વસ્તુની મૂળ કિંમત 100 રૂા. છે.

$$\text{વેચાણ કિંમત} = 100 \times \frac{120}{100}$$

$$= 120$$

$$\text{બે ગણી કિંમતમાં વેચતા 240 રૂા.}$$

$$\text{નફો (\%)} = \frac{140}{100} \times 100$$

$$= \boxed{140\%}$$

21. એક માણસે 16 નંગના રૂા. 24 ના ભાવે ફળ ખરીદી 8 નંગના રૂા. 18 ના ભાવે વેચ્યા તો કેટલા ટકા નફો થયો ગણાય ?

$$\frac{16}{8} \times \frac{24}{18} = \frac{(16)(18) - (24)(8)}{24 \times 8} \times 100$$

$$= \frac{288 - 192}{192} = 100$$

$$= \frac{96}{192} \times 100$$

$$\boxed{\text{નફો (\%)} = 50\%}$$

22. એક વસ્તુ પર ખરીદનારને ઉત્પાદક, ડીલર અને વિકેતા તરફથી અનુક્રમે 20%, 10% અને 5% ડિસ્કાઉન્ટ મળે છે તો ખરેખર કેટલું ડિસ્કાઉન્ટ મળ્યું હશે ?

$$\text{ધારો કે વસ્તુની મૂ. કિ. 100 રૂા. છે.}$$

$$\text{વેચાણ કિંમત} = 80 \times \frac{90}{100} \times \frac{95}{100}$$

$$= \frac{6840}{100} = 68.4$$

$$\text{ડિસ્કાઉન્ટ} = 100 - 68.4$$

$$= \boxed{31.6\%}$$

23. 8 પેનની વે.કિ. 12 પેનની મૂ.કિ. જેટલી છે તો કેટલા ટકા નફો મળ્યો ગણાય ?

$$\text{નફો (\%)} = \frac{12 - 8}{8} \times 100$$

$$= \boxed{50\%}$$

24. 33 મીટર કાપડ વેચતા 11 મીટર કાપડની મૂ.કિ. જેટલો નફો થાય છે. તો કેટલા ટકા નફો ગણાય ?

$$\text{નફો (\%)} = \frac{11}{33} \times 100$$

$$\boxed{\text{નફો (\%)} = 33.33\%}$$

25. બે અલગ અલગ ડિસ્કાઉન્ટ મળવાથી રૂા. 150 ની કિંમતનો શર્ટ રૂા. 105 માં મળે છે. જો બીજા નંબરનું ડિસ્કાઉન્ટ 12.5% હોય તો પ્રથમ કેટલું ડિસ્કાઉન્ટ મળ્યું હશે ?

$$105 = 150 \times \frac{100 - x}{100} \times \frac{87.5}{100}$$

$$\therefore \frac{105 \times 100 \times 100}{150 \times 87.5} = 100 - x$$

$$\therefore 80 = 100 - x$$

$$\therefore x = 20$$

પ્રથમ ડિસ્કાઉન્ટ 20%

26. એક પેન રૂ. 15 માં વેચતા મૂળ કિંમત ના છઠ્ઠા ભાગની ખોટ જાય છે તો તે વસ્તુની મૂળ કિંમત શોધો.

વેચાણ કિંમત = 15 રૂ.

મૂળ કિંમત x છે.

ખોટ = મૂળ કિંમત - વેચાણ કિંમત

$$\frac{x}{6} = x - 15$$

$$\therefore x = 6x - 90$$

$$\therefore 90 = 6x - x$$

$$\therefore 90 = 5x$$

$$\boxed{x = 18}$$

વસ્તુની મૂ.કિ. 18 રૂ. હોય

27. એક વ્યક્તિ 1 રૂપિયાની 3 ચોકલેટ ખરીદે છે તો તેણે 50% નફો મેળવવા 1 રૂપિયાની કેટલી ચોકલેટ વેચવી જોઈએ ?

$$1 \text{ ચોકલેટની મૂળ કિંમત} = \frac{1}{3} \text{ રૂ.}$$

$$\therefore 1 \text{ ચોકલેટની વેચાણ કિંમત} = \frac{150}{100} \times \frac{1}{3}$$

$$= \frac{1}{2} \text{ રૂપિયા}$$

$$\frac{1}{2} \text{ રૂપિયાની 1 ચોકલેટ વેચાય}$$

1 રૂપિયાની કેટલી ચોકલેટ વેચાય ?

$$= 1 \div \frac{1}{2} = \boxed{2} \text{ ચોકલેટ}$$

28. એક વસ્તુ 12% ખોટમાં વેચતા રૂ. 51.70 મળે છે તો મૂળ કિંમત શોધો.

$$\text{મૂળ કિંમત} = 51.70 \times \frac{100}{88}$$

$$\boxed{\text{મૂ.કિ.} = 58.75\% \text{ રૂ.}}$$

29. એક વ્યક્તિ બે અલગ અલગ ફલેટ પૈકી દરેક રૂ. 6,75,958 માં વેચે છે એક ફલેટમાં 16% નફો થાય છે તથા બીજા ફલેટમાં 16% ખોટ જાય છે. તો આ સોદામાં ખરેખર કેટલા રૂપિયા નફો કે ખોટ ગણાય ?

$$\text{પ્રથમ ફલેટની મૂળ કિંમત} = \frac{100}{116} \times 675958$$

$$= 582722.41$$

$$\text{બીજા ફલેટની મૂળ કિંમત} = \frac{100}{84} \times 675958$$

$$= 804711.90$$

$$\text{બંને ફલેટની મૂળ કિંમત} = 1387434.31$$

$$\text{બંને ફલેટ વેચાણ કિંમત} = 675958 \times 2 = 1351916$$

$$\text{ખોટ} = 1387434.31 - 1351916$$

$$= 35518.31$$

30. કયો સોદો ટકાવારીની દૃષ્ટિએ સારો :

$$(1) \text{ રૂ. 36 ની વસ્તુ 17 માં વેચતા}$$

$$(2) \text{ રૂ. 50 ની વસ્તુ 24 માં વેચતા}$$

$$(3) \text{ રૂ. 40 ની વસ્તુ 19 માં વેચતા}$$

$$(4) \text{ રૂ. 60 ની વસ્તુ 29 માં વેચતા}$$

$$\text{રૂ. 36 ની વસ્તુ 17 માં વેચતા ખોટ} = 19 \text{ રૂ.}$$

$$\text{ટકામાં ખોટ} = \frac{19}{36} \times 100$$

$$= 52.77\%$$

$$\text{રૂ. 50 ની વસ્તુ 24 માં વેચતા ખોટ} = 26 \text{ રૂ.}$$

$$\text{ટકામાં ખોટ} = \frac{26}{50} \times 100$$

$$= 52\%$$

$$\text{રૂ. 40 ની વસ્તુ રૂ. 19 માં વેચતા ખોટ} = 21 \text{ રૂ.}$$

$$\text{ટકામાં ખોટ} = \frac{21}{40} \times 100$$

$$= 52.5\%$$

$$\text{રૂ. 60 ની વસ્તુ 29 માં વેચતા ખોટ} = 31 \text{ રૂ.}$$

$$\text{ટકામાં ખોટ} = \frac{31}{60} \times 100$$

$$= 51.66\%$$

સૌથી ઓછી ખોટ 51.66% થાય છે તો છેલ્લો સોદો સૌથી સારો ગણાય.

31. રૂ. 70 ની વસ્તુ પર 70 પૈસા નફો મળે તો કેટલા ટકા નફો ગણાય.

$$70 \text{ રૂ.} = 7000 \text{ પૈસા}$$

$$\therefore \text{નફો } (\%) = \frac{70}{7000} \times 100$$

$$= \boxed{1\%}$$

32. એક વેપારીએ 22½ % નફો લઈ વસ્તુ વેચતા રૂ. 392 ઉપજ્યા તો નફો કેટલો ગણાય ?

$$\text{મૂ.કિ.} = \frac{100}{122.5} \times 392 = 320 \text{ રૂ.}$$

$$\text{નફો} = 392 - 320 = 72 \text{ રૂ.}$$

33. કોઈ વસ્તુની વે.કિ. તેની મૂળ કિંમત કરતા $\frac{4}{3}$ ગણી છે તો કેટલા ટકા નફો ગણાય ?
ધારો કે મૂળ કિંમત = 300 રૂ. છે.

$$\therefore \text{વેચાણ કિંમત} = 300 \times \frac{4}{3} = 400$$

$$\therefore \text{નફો} = 100 \text{ રૂ.}$$

$$\text{નફો (\%)} = \frac{100}{300} \times 100$$

$$= \boxed{33.33\%}$$

34. સેલટેક્ષ ઉમેરેલ એક વસ્તુની વેચાણ કિંમત રૂ. 616 છે. જો તેમાં 10% સેલટેક્ષ તથા 12% નફો ઉમેરેલ હોય મૂ.કિ. શોધો.

$$\text{મૂ.કિ.} = 616 \times \frac{100}{110} \times \frac{100}{112}$$

$$\boxed{\text{મૂ.કિ.} = 500 \text{ રૂ.}}$$

35. મહેશે અમુક કિંમતમાં સ્કૂટર ખરીદ્યું તેણે 10% રીપેરીંગ ખર્ચ કરી રૂ. 1100 નફો લઈ વેચ્યું આ સોદમાં 20% નફો થયો હોય તો રીપેરીંગ ખર્ચ શોધો.

$$\text{રૂ. 20 નફો થયો ત્યારે મૂળ કિંમત} = 100 \text{ રૂ.}$$

$$1100 \text{ રૂ. નફો થયો ત્યારે મૂળ કિંમત} = (?)$$

$$= \frac{1100 \times 100}{20} = 5500 \text{ રૂ.}$$

$$110 \text{ પડતર કિંમત હોય તો 10 રૂ. ખર્ચ}$$

$$5500 \text{ પડતર કિંમત હોય તો કેટલો ખર્ચ}$$

$$= \frac{5500 \times 10}{110}$$

$$= \boxed{500 \text{ રૂ.}}$$

36. 5 ડઝન પેનની ખરીદી પર 1 ડઝન પેન ફ્રી મળે તો કેટલા ટકા ડિસ્કાઉન્ટ ગણાય.

$$60 \text{ નંગ પેન પર 12 નંગ ડિસ્કાઉન્ટ}$$

$$\therefore 100 \text{ નંગ પેન પર કેટલું ?}$$

$$\frac{100}{60} \times 12 = \boxed{20\%}$$

37. એક માણસે 18 પલંગ રૂ. 16800 માં વેચતા 3 પલંગની મૂ.કિ. જેટલો નફો થાય છે તો પલંગની મૂ.કિ. શોધો.

$$18 \text{ પલંગની વે.કિ.} = 21 \text{ પલંગની મૂ.કિ.}$$

$$16800 = 21 \times 1 \text{ પલંગની મૂ.કિ.}$$

$$\frac{16800}{21} = \text{પલંગની મૂ.કિ.}$$

$$\text{રૂ. 800 પલંગની મૂ.કિ.}$$

38. એક વ્યક્તિએ 2 ડઝન કેળા રૂ. 16ના ડઝનના ભાવે ખરીદ્યા. તેણે 18 નંગ રૂ. 12ના ડઝનના ભાવે વેચી બાકીના કેળા ડઝનના ભાવમાં રૂ. 4નો ઘટાડો કરી વેચતા કેટલા ટકા ખોટ જાય ?

$$2 \text{ ડઝન કેળાની મૂ.કિ.} = 32 \text{ રૂ.}$$

$$18 \text{ નંગ રૂ. 12ના ડઝનના ભાવે વેચતા મળતી રકમ} = 18 \text{ રૂ.}$$

$$\text{બાકીના 6 નંગ રૂ. 4નો ઘટાડો કરી રૂ. 8ના ડઝનના ભાવે વેચતા મળતી રકમ} = 4 \text{ રૂ.}$$

$$24 \text{ નંગ કેળાની વે.કિ.} = 22 \text{ રૂ.}$$

$$\text{ખોટ} = 32 - 22 = 10 \text{ રૂ.}$$

$$\text{ખોટ (\%)} = \frac{10}{32} \times 100 = \boxed{31.25\%}$$

વધારે પ્રેક્ટીસ માટેના દાખલાઓ :

- ડીઝલ 1.70 રૂપિયા લીટર થી 2.04 રૂપિયા પ્રતિ લિટર થઈ જાય છે. તો તેના મુલ્યમાં કેટલા ટકાની વૃદ્ધિ થઈ ?
- 9 વસ્તુઓની ખરીદ કિંમત 10 વસ્તુઓના વેચાણ કિંમત બરાબર છે તો થતો લાભ કે ખોટ ટકાવારીમાં બતાવો.
- 95 ના 10% કેટલા થાય ?
- જો કોઈ વસ્તુની ઉત્પાદન કિંમત : વેચાણ કિંમત = 4:3 તો, વસ્તુ પર થતો લાભ કે નુકસાન ટકામાં બતાવો.
- 200 નાં 125% + 350 ના 36% = ?
- એક વ્યાપારી અંકિત મુલ્ય પર 15% ની છુટ આપે છે. તે પોતાના માલ પર ખરીદ કિંમતથી કેટલા ટકા વધારે અંકિત કરે તો તેનો 19% લાભ થાય.
- એક વ્યક્તિ 1 રૂપિયામાં 8 લીંબુ ખરીદે છે. હવે તેણે 1 રૂપિયામાં કેટલા લીંબુ વેચવાથી તેને 60% લાભ થાય ?
- 20% ખોટ ખાઈને એક ટેબલ 1600 રૂપિયામાં વેચ્યું 15% લાભ મેળવવા માટે તેને કેટલામાં વેચવું જોઈએ ?
- એક છત્રીની કિંમત 80 રૂપિયા છે. પરંતુ 65 રૂપિયામાં વેચવામાં આવે તો આપેલ ડિસ્કાઉન્ટની ટકાવારી શોધો.
- સંજયે એક રેડિયો 500 રૂપિયામાં ખરીદ્યો તેણે મુકેશને 5% ના લાભથી વેચી દીધો. થોડા સમય પછી મુકેશે તેને 5% ની ખોટ પર ફરી સંજયને વેચી દીધો. ત્યારે સંજયને કેટલું લાભ કે નુકસાન થશે ?
- એક રૂપિયામાં 12 સંતરા વેચીને એક આદમી 20% નુકસાન ઉઠાવે છે. 25% લાભ મેળવવા માટે તે આદમી એક રૂપિયામાં કેટલાં સંતરા વેચશે.
- એક બળદ 10% ખોટથી વેચાયો જો તેને 70 રૂપિયાના વધારાથી વેચવામાં આવ્યો હોય તો તેમાં 4 ટકા લાભ થયો હતો. તો બતાવો કે બળદને કેટલામાં વેચવામાં આવ્યો હતો.

13. એક દુકાનદાર 10% કમીશન થી છાપેલ કિંમત રાખે છે. છતાં પણ 25% લાભ થાય છે એ વસ્તુની ઉત્પાદન કિંમત નક્કી કરો જેની છાપેલી કિંમત 50 રૂપિયા છે.
14. જો 5 જામફળની ઉત્પાદન કિંમત 4 જામફળની વેચાણ કિંમતની બરાબર છે. લાભની ટકાવારી બતાવો.
15. જો 16 વસ્તુઓની ખરીદ કિંમત 12 વસ્તુઓના વેચાણ કિંમતને બરાબર છે તો લાભ ટકામાં બતાવો.
16. કોઈ રમકડાને 90 રૂપિયામાં વેચવાથી થતો લાભ અને તેને 60 રૂપિયામાં વેચવાથી થતા નુકસાનની ટકાવારી બરાબર છે. તો રમકડાની મૂળ કિંમત શોધો.
17. જો બટાકાનો ભાવ 25 ઘટી જાય છે તો કોઈ વ્યક્તિ 100 રૂપિયામાં 6.25 કિલો વધુ બટાકા ખરીદી શકે છે તો બટાકાનો ઘટેલો ભાવ છે.
18. એક દુકાનદાર પોતાના સામાન પર ખરીદ કિંમત કરતા 20% વધુ ભાવ છાપે છે તથા છાપેલ ભાવ પર 15% ની છુટ આપે છે. તો તેને કેટલા ટકા લાભ થાય ?
19. 28 રૂપિયા 11 કેરી ખરીદીને 28 રૂપિયામાં 9 કેરીના ભાવે વેચે તો કેટલા ટકા લાભ થશે ?
20. એક મકાન વેચતાં 2% લેખે દલાલીની રકમ રૂ. 530 મળે તો મકાનની વેચાણ કિંમત શું હશે ?
21. 20 વસ્તુઓની ખરીદ કિંમત 15 વસ્તુઓના વેચાણ કિંમત બરાબર છે તો વેપારમાં લાભની ટકાવારી કેટલી ?
22. એક વ્યક્તિ બે ઘોડામાંથી દરેકને 7820 રૂપિયામાં વેચે છે એક પર તેને 15% ફાયદો અને બીજા પર તેને 15% ખોટ જાય છે તો વેપારમાં તેની કુલ ખોટ કે લાભ શું હશે ?
23. એક વેપારી 10 રૂપિયામાં 6 ચોકલેટ ખરીદી તેને 5 રૂપિયામાં 2 ના દરથી વેચે છે. તો તેને કેટલા ટકા લાભ થશે ?
24. કોઈ વસ્તુની ખરીદ કિંમત 153 રૂપિયા છે. તેના પર કેટલી કિંમત છાપવામાં આવે તો 10% ડિસ્કાઉન્ટ પર વેચવાથી 63 રૂ. નફો થાય.
25. જો મને 70 રૂપિયામાં 70 પૈસાનો લાભ થાય છે. તો મારો લાભ કેટલા ટકા કહેવાય.
26. કોઈ વસ્તુની ખરીદ કિંમતમાં કેટલા ટકા વધારીને તેનો ભાવ છાપવામાં આવે તો ગ્રાહકોને 5% છુટ આપીને પણ 33% ફાયદો થાય.
27. એક મશીન 10% લાભથી વેચ્યું, જો તેને 80 રૂપિયા ઓછામાં વેચ્યું હોય તો 10% ની ખોટ જાય તો મશીનની ખરીદ કિંમત શું છે ?
28. એક ટાઈપરાઈટરને 9243.50 રૂપિયા પડતર કિંમતથી ખરીદ્યું તેની છાપેલી કિંમત 9730 રૂપિયા હતી. ટાઈપરાઈટર પર આપેલ છુટની ટકાવારી શું છે ?
29. રેડીમેઈડ શર્ટની એક દુકાનમાં 20 ટકા વળતર આપવામાં આવે છે. કિશ એ દુકાનમાંથી રૂ. 600 ની છાપેલી કિંમતવાળા 10

- શર્ટ ખરીદે છે. એ તમામ શર્ટ કાવ્યાને રૂ. 5500 માં વેચી દે છે. તો તેને શર્ટદીઠ કેટલા રૂપિયા નફો કે ખોટ થાય ?
(અ) 700 રૂ. નફો (બ) 50 રૂ. ખોટ
(ક) 70 રૂ. નફો (ડ) 500 રૂ. ખોટ
30. સરસ્વતીચંદ્ર પોતાની સાયકલ રૂ. 7200/-માં વેચે છે તો તેને 20 ટકાની ખોટ જાય છે. તેનાં બદલે 20 ટકા નફો મેળવવો હોય તો કેટલા રૂપિયા વેચવી જોઈએ ?
(અ) રૂ. 10,800 (બ) 8950
(ક) રૂ. 11,200 (ડ) ગણતરી શક્ય નથી.
31. એક વ્યક્તિ એક વસ્તુને 20 ટકા નફા પર વેચે છે પરંતુ વાસ્તવમાં તેણે તે વસ્તુને 20 ટકા ખોટ પર રૂ. 480 માં વેચી છે. તો આ નફો પ્રાપ્ત કરવા માટે તેણે આ વસ્તુને કેટલા રૂપિયામાં વેચવી જોઈતી હતી ?
(અ) 350 (ક) 720
(ક) 840 (ડ) 600
32. જો ચોખાનો અમુક જથ્થો 11 રૂ. પ્રતિ કિગ્રા વહેંચવાથી 10 ટકાનો લાભ થાય છે. જો કુલ લાભ રૂ. 50 હોય તો, કેટલા કિગ્રા ચોખા વહેંચ્યા હશે ?
(અ) 100 કિગ્રા (બ) 60 કિગ્રા
(ક) 50 કિગ્રા (ડ) 80 કિગ્રા
33. રૂ. 340 માં ખરીદેલી ખુરશી પર ખરાજાત રૂ. 30 છે. આ ખુરશી રૂ. 405 માં વેચતાં કેટલા રૂપિયા નફો થાય ?
(અ) 50 (બ) 53
(ક) 65 (ડ) 35
34. તે શર્ટનું મૂલ્ય શું હશે જેને 25 ટકા નફામાં વેચવાથી રૂ. 2500 મળે ?
(અ) રૂ. 1250 (બ) રૂ. 1750
(ક) રૂ. 2000 (ડ) રૂ. 2425
35. ક્યું સૂત્ર સાચું નથી ?
(અ) ખરાજાત = મૂ.કિં. - વે.કિં.
(બ) નફો = વે. કિં. - પ. કિ.
(ક) ખોટ = પ. કિં. - વે. કિં.
(ડ) પ.કિં. = મૂ.કિંમ. + ખરાજાત
36. એક વેપારી એક પુસ્તક રૂ. 42 માં વેચતાં 40 ટકા નફો મેળવે છે, તો તેણે 50 ટકા નફો મેળવવા તે પુસ્તક કઈ કિંમતે વેચવું જોઈએ ?
(અ) રૂ. 42.50 (બ) રૂ. 43.50
(ક) રૂ. 45 (ડ) રૂ. 46
37. કોઈ એક વસ્તુની છાપેલી કિંમત પર ગ્રાહકોને 5 ટકા વટાવ આપવામાં આવે છે. એક વ્યક્તિ એક વસ્તુ રૂ. 76 માં ખરીદે છે, તો તે વસ્તુની છાપેલી કિંમત શું હશે ?
(અ) 81 (બ) 80

- (ક) 80.50 (ડ) 86
38. એક વસ્તુ એક રૂપિયામાં વેચવાથી 15 ટકા ખોટ જાય છે, તો તેનાથી બમણી કિંમતે વેચવાથી..... ટકા નફો થાય ?
(અ) 15 (બ) 50
(ક) 70 (ડ) 30
39. જો કોઈ વસ્તુને 270 માં વેચવાથી 10 ટકાનો લાભ થાય છે, તો તે વસ્તુની ખરીદ કિંમત કેટલી હશે ?
(અ) રૂ. 245.45 (બ) રૂ. 297
(ક) રૂ. 260 (ડ) રૂ. 280
40. રૂ. 460 માં વસ્તુ વેચતાં 15 ટકા નફો થાય છે તો વસ્તુની પડતર કિંમત ?
(અ) રૂ. 200 (બ) રૂ. 300
(ક) રૂ. 400 (ડ) રૂ. 500
41. રૂ. 50 માં ખરીદેલી વસ્તુ રૂ. 65 વેચતા..... નફો થાય.
(અ) 5 ટકા (બ) 10 ટકા
(ક) 15 ટકા (ડ) 30 ટકા
42. રૂ. 80 માં ખરીદેલી વસ્તુ અડધી કિંમતે વેચતાં..... ખોટ થાય.
(અ) 10 ટકા (બ) 20 ટકા
(ક) રૂ. 30 ટકા (ડ) 50 ટકા
43. એક વસ્તુ રૂ. 84 માં વેચતા 25 ટકા ખોટ જાય છે તો વસ્તુની ખરીદ કિંમત ?
(અ) રૂ. 75 (બ) રૂ. 9
(ક) રૂ. 112 (ડ) રૂ. 109
44. એક ટેબલ રૂ. 365 માં ખરીદાયું અને તેનો મરામત ખર્ચ રૂ. 25 થયો. ત્યારબાદ તે ટેબલ રૂ. 420 માં વેચાયું તો કેટલા ટકા નફો થયો ?
(અ) 15 ટકા (બ) 7.69 ટકા
(ક) 25 ટકા (ડ) 20 ટકા
45. એક સાઈકલ રૂ. 60 ની ખોટ ખાઈને રૂ. 840 માં વેચી. જો તે સાયકલ રૂ. 1020 માં વેચાય તો તેને કેટલા રૂપિયા નફો થાય ?
(અ) 100 રૂ. (બ) 90 રૂ.
(ક) 110 રૂ. (ડ) 120 રૂ.
46. એક વસ્તુની ખરીદ કિંમત રૂ. 480 છે અને તેની વેચાણ કિંમત 500 રૂ. છે. તો તેને કેટલો નફો થયો હશે ?
(અ) $4\frac{1}{6}$ (બ) $5\frac{1}{2}$
(ક) $7\frac{1}{6}$ (ડ) $8\frac{2}{6}$
47. એક સાઈકલ 450 માં લઈ તેમાં 50 રૂપિયાની મરામત કરાવી 600 રૂપિયામાં વેચી તો કેટલા ટકા નફો થયો ?
(અ) 10 ટકા (બ) 20 ટકા

- (ક) 30 ટકા (ડ) 40 ટકા
48. રૂ. 400 ની પડતર કિંમતની વસ્તુ ઉપર કેટલી એમ.આર.પી. રાખી શકાય કે જેથી 12 ટકા વળતર આપવાથી 10 ટકા નફો થઈ શકે ?
(અ) 600 (બ) 448
(ક) 488 (ડ) 500
49. રૂ. 80 ની મૂળકિંમતની વસ્તુ રૂ. 90 માં વેચવાથી.....
(અ) 12.5 ટકા નફો થાય (બ) રૂ. 10 ખોટ થાય.
(ક) 10 ટકા નફો થાય (ડ) 12.5 ટકા ખોટ થાય.
50. રૂ. 1 લાખનું મશીન ખરીદાયું, રૂ. 20,000 ટ્રાન્સપોર્ટનો ખર્ચ કર્યો અને રૂ. 10,000 મશીન બેસાડવાની મજૂરી આપી તો કુલ મૂડીગત ખર્ચ કેટલો ?
(અ) રૂ. 1,00,000 (બ) રૂ. 1,20,000
(ક) રૂ. 1,10,000 (ડ) રૂ. 1,30,000
51. 5 એકમના ઉત્પાદનની કુલ પડતર રૂ. 300 છે અને છઠ્ઠા એકમના ઉત્પાદન બાદ કુલ પડતર રૂ. 342 થાય તો છઠ્ઠા y f{ l{e{Äiles ileÄzikh (marginal cost) કેટલી ?
(અ) રૂ. 57 (બ) રૂ. 60
(ક) રૂ. 42 (ડ) રૂ. 50
52. 5 એકમના ઉત્પાદનમાં અસ્થિર પડતર (Variable cost) રૂ. 1000 છે. જો સ્થિર પડતર (Fix cost) રૂ. 400 હશે તો 5 એકમથી સરેરાશ પડતર કેટલી ?
(અ) રૂ. 1400 (બ) રૂ. 280
(ક) રૂ. 80 (ડ) રૂ. 200
53. કંપની 'શ્વ' તેનાં 25 ઉત્પાદનો રૂ. 1200 ની સરેરાશ કિંમતે વેચે છે. જો તેના આ 25 ઉત્પાદનોમાંથી કોઈપણ રૂ. 420 ના ભાવથી નીચે ન વેચાતું હોય અને તેનાં 10 ઉત્પાદનો રૂ. 1000 થી ઓછી કિંમતે વેચાતાં હોય તો સહુથી મોંઘા ઉત્પાદનની સહુથી વધારે કિંમત કેટલી હશે ?
(અ) 7800 (બ) 11,800
(ક) 3900 (ડ) 18,200
54. એક ઉત્પાદક પેઢીની કુલ પડતરમાં કાચામાલનો ખર્ચ 30 ટકા, મજૂરી ખર્ચ 40 ટકા અને અન્ય ખર્ચ 30 ટકા છે. કુલ પડતર પર 20 ટકા નફો ચઢાવીને વેચાણ કિંમત નક્કી કરવામાં આવે છે. કાચો માલ અને મજૂરી ખર્ચમાં અનુક્રમે 20 ટકા અને 25 ટકા ભાવવધારો અને અન્ય ખર્ચમાં 20 ટકા ઘટાડો થાય તો કુલ પડતર પર અગાઉ જેટલો જ નફાનો દર જાળવી રાખવા માટે વેચાણ કિંમતમાં કેટલા ટકા વધારો કરવો જોઈએ ?
(અ) 10 ટકા (બ) 20 ટકા

(ક) 12 ટકા	(ડ) 15 ટકા	(ક) રૂપિયા 80	(ડ) રૂપિયા 55
55. એક વ્યાપારી પાસે 1000 કિ.ગ્રા ખાંડ છે. તેના કેટલાક ભાગને તે 8 ટકા લાભ પર તથા શેષને 18 ટકા લાભ પર વેચી દે છે. આનાથી તેને કુલ ખાંડ પર 14 ટકા લાભ થાય છે. 18 ટકા લાભ પર કેટલી ખાંડ વેચાઈ ગઈ ?	(અ) 400 કિગ્રા (બ) 560 કિગ્રા	57. 56 રૂપિયામાં એક પેન વેચતા તેની મૂળકિંમત જેટલા ટકા નફો થયો, તો તેની મૂળ કિંમત કેટલી થશે ?	(અ) 140 (બ) 40
(ક) 600 કિગ્રા (ડ) 640 કિગ્રા		(ક) -140 (ડ) 100	
56. આકાશ એક ફેન્સી પેન ધરતીને પડતર પર 20 ટકા નફો ચઢાવીને વેચે છે. ધરતી આ જ પેન પોતાની પડતર પર 25 ટકા નફો ચઢાવીને પાતાળને વેચે છે. જો પાતાળ આ પેનના રૂપિયા 75 ચૂકવતો હોય તો આકાશને આ પેન કેટલામાં પડી હશે ?	(અ) રૂપિયા 100 (બ) રૂપિયા 50	58. ખરીદ કિંમત + ખરાજાત =	(અ) નફો (બ) ખોટ
		(ક) વેચાણ કિંમત (ડ) પડતર કિંમત	
		59. એક દુકાનદાર એક ટેબલ રૂ. 5000 માં ખરીદી 4500 માં વેચે છે તો તેના કેટલા ટકા ખોટ ગઈ કહેવાય ?	(અ) 5 % (બ) 8 %
		(ક) 10 % (ડ) 12 %	

જવાબો :

- (1) 20% (2) 10 % ખોટ (3) 9.5 (4) 25 % ખોટ (5) 376 (6) (7) 5 લીંબુ (8) 230 રૂ. (9) 18.75 % (10) 0.25 % રૂ. (11) 7.68 સેન્ટરા (12) 450 રૂ. (13) 36 રૂ. (14) 25 % (15) $33\frac{1}{3}\%$ (16) 75 રૂ. (17) (18) 2 % (19) 22.22 % (20) 26500 રૂ. (21) $33\frac{1}{3}\%$ (22) 2.25% (23) 50% (24) 237.6 રૂ. (25) 1 % લાભ (26) (27) 400 રૂ. (28) 5 % (29) 70 રૂ. નફો (30) રૂ. 10,800 (31) 720 (32) 50 કિગ્રા (33) 35 (34) રૂ. 2000 (35) ખરાજાત = મૂ.કિં.મ. - વે. કિં. (36) રૂ. 45 (37) 80 (38) 70 (39) 245.45 (40) 400 રૂ. (41) 30 ટકા (42) 50 ટકા (43) રૂ. 112 (44) 7.69 % (45) 120 રૂ. (46) $4\frac{1}{6}$ (47) 20 ટકા (48) 500 (49) 12.5% નફો થાય (50) ટકા 1,30,000 (51) રૂ. 42 (52) (53) 11,800 (54) 10 ટકા (55) 400 કિગ્રા (56) રૂ. 50 (57) 40 (58) પડતર કિંમત (59) 10 %